ARAUDI OROKORRA: C1 TALDEA

Eguneratzea: 2025eko abendua

Ohar orokorra: pdf luzapenarekin eskaintzen diren testu kontsolidatuek data jakin bat dute, eta data horrek ez du zertan bat etorri indarrean dagoen azken testu kontsolidatuarekin. Hori kontuan hartuta, helbide-proposamenak hauek izango dira: Estatuko Aldizkari Ofizialaren testu elektronikoan Estatuko legeetarako agertzen direnak, Eusko Legebiltzarraren legeria kontsolidatuan jasotakoak eta indarrean dagoen foru-legerian agertzen direnak.

-. 1978ko Espainiako Konstituzioa.

https://www.ivap.euskadi.eus/contenidos/informacion/legedia_euskaraz_e_konstituzio/eu_def/ESPAINIAKO-KONSTITUZIOA_zuz.pdf

13.2 eta 135. artikuluen euskarazko idazkera berrirako:

(13.2 artikulua: 1992ko abuztuaren 27ko aldaketa [BOE, 207. zk., 1992ko abuztuaren 28koa]);

(135. artikulua: 2011ko irailaren 27ko aldaketa [BOE, 233. zk., 2011ko irailaren 27koa])

Jo Senatuaren web orri honetara: https://www.senado.es/web/conocersenado/normas/constitucion/index.html?lang=eu_ES&id=2&letter=E

13.2 artikulua:

«23. artikuluan aitortzen diren eskubideen jabe espainiarrak baino ez dira, udal hauteskundeetan botoa emateko eta hartzeko eskubideari buruz, elkarrekikotasun-erizpideei jarraiki, itunez edo legez ezar daitekeenaren mendean».	«Solamente los españoles serán titulares de los derechos reconocidos en el artículo 23, salvo lo que, atendiendo a criterios de reciprocidad, pueda establecerse por tratado o ley para el derecho de sufragio activo y pasivo en las elecciones municipales».

135. artikulua:

«1. Herri-administrazio guztiek aurrekontu-egonkortasunaren printzipiora egokituko dituzte beraien jarduketak.	«1. Todas las Administraciones Públicas adecuarán sus actuaciones al principio de estabilidad presupuestaria.
»2. Estatuaren eta autonomia-erkidegoen defizit estrukturalak ezin izango ditu gainditu Europar Batasunak, hala badagokio, estatu kideentzat ezarritako mugak.	»2. El Estado y las Comunidades Autónomas no podrán incurrir en un déficit estructural que supere los márgenes establecidos, en su caso, por la Unión Europea para sus Estados Miembros.
»Lege organiko batek finkatuko du Estatuari eta autonomia erkidegoei baimenduko zaien gehieneko defizit estrukturala, haien barne produktu gordinaren arabera. Toki erakundeek aurrekontu-oreka izan beharko dute.	»Una ley orgánica fijará el déficit estructural máximo permitido al Estado y a las Comunidades Autónomas, en relación con su producto interior bruto. Las Entidades Locales deberán presentar equilibrio presupuestario.
»3. Zor publikoa jaulkitzeko edo kreditua eskuratzeko, Estatuak eta autonomia-erkidegoek lege-bidezko baimena beharko dute.	»3. El Estado y las Comunidades Autónomas habrán de estar autorizados por ley para emitir deuda pública o contraer crédito.
»Administrazioen zor publikoaren interesak eta kapitala ordaintzeko kredituak administrazio horien gastuen egoera-orrian egongo direla	»Los créditos para satisfacer los intereses y el capital de la deuda pública de las Administraciones se entenderán siempre incluidos en el

ulertuko da beti, eta horien ordainketak erabateko lehentasuna izango du. Kreditu horiek ezin izango dute zuzenketarik edo aldaketarik jaso, jaulkipen legearen baldintzetara egokitzen badira.	estado de gastos de sus presupuestos y su pago gozará de prioridad absoluta. Estos créditos no podrán ser objeto de enmienda o modificación, mientras se ajusten a las condiciones de la ley de emisión.
»Herri-administrazioen zor publikoaren bolumen bateratua, Estatuaren barne produktu gordinarekiko, ezingo da inoiz izan Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatuan ezarritako erreferentzia-balioa baino handiagoa.	»El volumen de deuda pública del conjunto de las Administraciones Públicas en relación con el producto interior bruto del Estado no podrá superar el valor de referencia establecido en el Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea.
»4. Defizit estrukturalaren eta zor publikoaren bolumenaren mugak oso kasu berezietan baino ezin izango dira gainditu; hain zuzen ere, Estatuaren kontroletik kanpo gera daitezkeen hondamendi naturaletan, ekonomia-atzeraldietan edo ezohiko larrialdi-egoeretan, Estatuaren finantza-egoera edo egonkortasun ekonomikoa edo soziala nabarmen kaltetzen baldin badute eta Diputatuen Kongresuko kideen gehiengo osoak hala erabakitzen badu.	»4. Los límites de déficit estructural y de volumen de deuda pública sólo podrán superarse en caso de catástrofes naturales, recesión económica o situaciones de emergencia extraordinaria que escapen al control del Estado y perjudiquen considerablemente la situación financiera o la sostenibilidad económica o social del Estado, apreciadas por la mayoría absoluta de los miembros del Congreso de los Diputados.
»5. Lege organiko batek garatuko ditu artikulu honek aipatzen dituen printzipioak, bai eta zerga- eta finantza-politikaren alorreko herri-administrazioen arteko koordinazio instituzionalerako organoek dagozkien prozeduretan izango duten partaidetza ere. Betiere, honako hauek araupetuko ditu lege horrek:	»5. Una ley orgánica desarrollará los principios a que se refiere este artículo, así como la participación, en los procedimientos respectivos, de los órganos de coordinación institucional entre las Administraciones Públicas en materia de política fiscal y financiera. En todo caso, regulará:
»a) Defizitaren eta zorraren mugen banaketa herri-administrazioen artean, muga horiek gainditzeko aparteko kasuak, eta bata eta bestearen gainean gerta daitezkeen desbideraketak zuzentzeko erak eta epeak.	»a) La distribución de los límites de déficit y de deuda entre las distintas Administraciones Públicas, los supuestos excepcionales de superación de los mismos y la forma y plazo de corrección de las desviaciones que sobre uno y otro pudieran producirse.
»b) Defizit estrukturala kalkulatzeko metodologia eta prozedura.	»b) La metodología y el procedimiento para el cálculo del déficit estructural.
»c) Herri-administrazio bakoitzak izango duen erantzukizuna baldin eta ez badira betetzen aurrekontu-egonkortasuneko helburuak.	»c) La responsabilidad de cada Administración Pública en caso de incumplimiento de los objetivos de estabilidad presupuestaria.
»6. Autonomia-erkidegoek aurrekontuei buruzko arauetan eta erabakietan egonkortasun-printzipioa eraginkortasunez aplikatu ahal izateko xedapenak emango dituzte, beren estatutuekin bat etorriz eta artikulu honek ezarritako mugen barruan».	»6. Las Comunidades Autónomas, de acuerdo con sus respectivos Estatutos y dentro de los límites a que se refiere este artículo, adoptarán las disposiciones que procedan para la aplicación efectiva del principio de estabilidad en sus normas y decisiones presupuestarias».

49. artikulua: https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2024-3099

Espainiako Konstituzioaren 49. artikuluaren aldaketa, Gorte Nagusiek onartua, Diputatuen Kongresuak 2024ko urtarrilaren 18an egindako ezohiko osoko bilkuran, eta Senatuak 2024ko urtarrilaren 25ean egindako ezohiko osoko bilkuran. Bere Maiestate Erregek berronetsia 2024ko otsailaren 15ean.	
HITZAURREA	PREÁMBULO

1978ko Espainiako Konstituzioak pertsonaren duintasuna eta nortasunaren garapen askea kontsakratzen ditu, gure Zuzenbide-Estatu sozial eta demokratikoaren giltzarri gisa. Konfigurazio horren irudikapen zehatzetako bat haren 49. artikulua da, desgaitasuna duten pertsonen babesari bereziki eskainia.	La Constitución Española de 1978 consagra la dignidad de la persona y el libre desarrollo de la personalidad como claves de bóveda de nuestro Estado social y democrático de Derecho. Una de las plasmaciones concretas de esta configuración es su artículo 49, dedicado específicamente a la protección de las personas con discapacidad.
Manu horrek, bere garaian, Espainia kolektibo horren babesaren abangoardian kokatu zuen, berariaz aitortzen baitzitzaien Konstituzioaren I. Tituluan aurreikusitako eskubide guzti-guztiak, eta botere publiko guztiei zuzendutako babes-agindu bat ezarri baitzuen. Bestalde, artikulu horrek eragin nabarmena izan du botere publikoen jardunean, eta legegintza-garapen handia izan du.	Este precepto situó en su día a España en la vanguardia de la protección de este colectivo, al reconocerles expresamente la plenitud de los derechos previstos en el Título I de la Constitución y establecer un mandato de protección dirigido a todos los poderes públicos. Por otra parte, el mencionado artículo ha desplegado una notable influencia en la actuación de los poderes públicos y ha sido objeto de un considerable desarrollo legislativo.
Azken urteotan, desgaitasuna duten pertsonen babesa Nazioarteko Zuzenbideak bultzatu du, eta desgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Konbentzioaren edukia du ardatz, New Yorken 2006ko abenduaren 13an egina, Espainiak 2007ko abenduaren 3an berretsia eta 2008ko maiatzaren 3tik indarrean dagoena.	En los últimos años, la protección de las personas con discapacidad se ha visto impulsada por el Derecho Internacional y tiene como eje central el contenido de la Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad, hecha en Nueva York el 13 de diciembre de 2006, ratificada por España el 3 de diciembre de 2007 y en vigor desde el 3 de mayo de 2008.
Azken urteotan, barne-legeria, bai Estatukoa, bai autonomikoa, nazioarteko araudira egokitu da. Eginkizun hori, estatu-mailan, bereziki abuztuaren 1eko 26/2011 Legean, desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Nazioarteko Konbentziora egokitzeari buruzkoan, eta Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei eta haien gizarteratzeari buruzko Lege Orokorraren testu bateginean, arazoaren 29ko 1/2013 Legegintzako Errege Dekretuaren bidez onartutakoan, gauzatu da. Berrikiago, abenduaren 5eko 2/2018 Lege Organikoan, Hauteskunde Araubide Orokorraren ekainaren 19ko 5/1985 Lege Organikoa aldatzekoan, desgaitasuna duten pertsona guztien sufragio-eskubidea bermatzeko, eta legedi zibila eta prozesala erreformatzen duen ekainaren 2ko 8/2021 Legean, desgaitasuna duten pertsonei beren gaitasun juridikoa baliatzen laguntzeko.	Durante los últimos años se ha producido la adaptación de legislación interna, tanto la estatal como la autonómica, a la normativa internacional. Esa tarea se ha plasmado particularmente, a nivel nacional, en la Ley 26/2011, de 1 de agosto, de adaptación normativa a la Convención Internacional sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad, y en el texto refundido de la Ley General de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social, aprobado mediante Real Decreto Legislativo 1/2013, de 29 de noviembre. Más recientemente, en la Ley Orgánica 2/2018, de 5 de diciembre, para la modificación de la Ley Orgánica 5/1985, de 19 de junio, del Régimen Electoral General para garantizar el derecho de sufragio de todas las personas con discapacidad y en la Ley 8/2021, de 2 de junio, por la que se reforma la legislación civil y procesal para el apoyo a las personas con discapacidad en el ejercicio de su capacidad jurídica.
Aldi berean, desgaitasuna duten pertsonen inguruan bildutako gizarte zibilak Konstituzioaren 49. artikulua gizarte-errealitatera eta nazioarteko araudira egokitzeko beharra planteatu die botere publikoei. Esparru horretan, funtsezko garrantzia du ordezkaritza-erakundeek egindako lanak, Konstituzioak eta legeek botere publikoei ezartzen dizkieten betebeharrak betetzeko funtsezko zeregina izaten baitute. Era berean, Espainiako gizartearen baitan argi eta garbi aurrera egiten du desgaitasuna duten emakumeen eta adingabeen beharrizan espezifikoen aitortzak.	Paralelamente, la sociedad civil articulada en torno a las personas con discapacidad ha venido planteando a los poderes públicos la necesidad de acomodar el artículo 49 de la Constitución a la realidad social y a la normativa internacional. En este ámbito, tiene una relevancia fundamental la tarea realizada por las organizaciones representativas, que desempeñan un papel esencial en el cumplimiento de las obligaciones que la Constitución y las leyes imponen a los poderes públicos. Asimismo, en el seno de la sociedad española avanza claramente el reconocimiento de las necesidades específicas de las mujeres y los menores con discapacidad.
Deskribatutako testuinguruan, argi geratzen da 1978ko Espainiako	En el contexto descrito, resulta patente que la redacción original del

Konstituzioaren 49. artikuluaren jatorrizko idazketa, konstituziogileak desgaitasuna duten pertsonen eskubide eta askatasunekiko konpromisoa islatu zuena, eguneratu egin behar dela hizkuntzari eta edukiari dagokienez, bai nazio mailan, bai nazioartean, kolektibo horren babesa inspiratzen duten balioak islatzeko asmoz.	artículo 49 de la Constitución Española de 1978, que plasmó el compromiso del constituyente con los derechos y libertades de las personas con discapacidad, precisa de una actualización en cuanto a su lenguaje y contenido para reflejar los valores que inspiran la protección de este colectivo, tanto en el ámbito nacional como internacional.
Horregatik guztiagatik, beharrezkoa da Konstituzioaren 49. artikulua erreformatzea, manu hori erreferentziazkoa izan dadin berriro ere Espainian desgaitasuna duten pertsonen eskubideen babes eta sustapenean.	Por todo ello, resulta necesario proceder a la reforma del artículo 49 de la Constitución, de manera que este precepto vuelva a ser referencia para la protección y promoción de los derechos de las personas con discapacidad en España.
Artikulu bakarra.	*Artículo único.*
Espainiako Konstituzioaren 49. artikulua modu honetara geratuko da idatzita:	El artículo 49 de la Constitución Española queda redactado en los siguientes términos:
«49. artikulua.	*«Artículo 49.*
1. Desgaitasuna duten pertsonek askatasun- eta berdintasun-baldintza erreal eta eraginkorretan baliatzen dituzte Titulu honetan aurreikusitako eskubideak. Legez arautuko da baliatze horretarako beharrezkoa den babes berezia.	1. Las personas con discapacidad ejercen los derechos previstos en este Título en condiciones de libertad e igualdad reales y efectivas. Se regulará por ley la protección especial que sea necesaria para dicho ejercicio.
2. Botere publikoek desgaitasuna duten pertsonen autonomia pertsonal osoa eta gizarteratzea bermatuko dituzten politikak bultzatuko dituzte, unibertsalki eskuragarriak diren inguruneetan. Era berean, haien erakundeen parte-hartzea sustatuko dute, legeak ezartzen duen moduan. Bereziki erantzungo zaie desgaitasuna duten emakumeen eta adingabeen beharrizan espezifikoei.»	2.Los poderes públicos impulsarán las políticas que garanticen la plena autonomía personal y la inclusión social de las personas con discapacidad, en entornos universalmente accesibles. Asimismo, fomentarán la participación de sus organizaciones, en los términos que la ley establezca. Se atenderán particularmente las necesidades específicas de las mujeres y los menores con discapacidad.»
Azken xedapen bakarra.	*Disposición final única.*
Espainiako Konstituzioaren 49. artikuluaren aldaketa hau «Estatuko Aldizkari Ofizialean» argitaratu eta egun berean sartuko da indarrean. Espainiako gainerako hizkuntzetan ere argitaratuko da.	La presente reforma del artículo 49 de la Constitución Española entrará en vigor el mismo día de la publicación de su texto oficial en el «Boletín Oficial del Estado». Se publicará también en las demás lenguas de España.

-. Euskal Herriaren Autonomia Estatutua.

https://www.ivap.euskadi.eus/contenidos/informacion/legedia_euskaraz_e_konstituzio/es_def/adjuntos/Konstituzio-zuzenbidea/Euskal_Herriko_Autonomia_Estatutua.pdf

-. 27/1983 Legea, azaroaren 25ekoa, autonomia-elkarte osorako erakundeen eta bertako kondaira-lurraldeetako foruzko ihardutze-erakundeen arteko harremanei buruzkoa.

https://www.legebiltzarra.eus/ic2/restAPI/pvgune_descargar/default/2026cb0d-51cb-4d05-b11c-761b4b816923

-. 3/1987 Foru Araua, otsailaren 13koa, Bizkaiko Kondaira Lurraldeko foru-erakundeen hautapen, antolaketa, erregimen eta funtzionamenduari buruzkoa.

https://www.jjggbizkaia.eus/fitxategiak/JJGG/Normativa/A2-I%202019.pdf?hash=478dcf099cac405ff80280b0c2dd60d0

12/2002 Legea, maiatzaren 23koa, Euskal Autonomia Erkidegoarekiko Ekonomia Ituna onartzen duena.

https://www.bizkaia.eus/documents/880307/15187815/eu_12_2002.pdf/8baae720-f4bb-2931-2608-f08d6f76f763?t=1748602964750

-. 5/2013 Foru Dekretu Arauemailea, abenduaren 3koa, Bizkaiko Lurralde Historikoaren Aurrekontuei buruzko abenduaren 29ko 5/2006 Foru Arauaren testu bategina onartzen duena.

https://jjggbizkaia.eus/documents/8778164/0/B2+2024+diciembre+%281%29.pdf/14cf9154-60ae-b1f4-a111-bbfd77389a28?t=1739903455690

-. 7/1985 Legea, apirilaren 2koa, toki-araubidearen oinarriak arautzen dituena.

http://www.ivap.euskadi.eus/contenidos/informacion/legedia_euskaraz_e_admin_zuz/eu_def/adjuntos/Administrazio-zuzenbidea/Toki-araubidearen_oinarriak_arautzen_dituena.pdf

2013ko aldaketak: 2.1, 3.2, 7., 10. eta 13., 16., 24 bis, 25., 26., 27., 28., 32 bis, 45., 55., 57., 57 bis, 75 bis, 75 ter, 84 bis, 85., 86., 92., 92 bis, 100., 103 bis, 104 bis, 109, 116 bis, 116 ter eta 127. artikuluak, eta bigarren, bosgarren, bederatzigarren, hamabigarren eta hamaseigarren xedapen gehigarriak, euskaraz, esteka honetan topa daitezke:

https://www.boe.es/boe_euskera/dias/2013/12/30/pdfs/BOE-A-2013-13756-E.pdf

98. eta 99. artikuluak indargabetuta daude.

-. 2/2016 Legea, apirilaren 7koa, Euskadiko Toki Erakundeei buruzkoa.

https://www.legebiltzarra.eus/ic2/restAPI/pvgune_descargar/default/29901792-e9de-42e9-9f09-9a1fdb5ea44a

-. 39/2015 Legea, urriaren 1ekoa, Administrazio Publikoen Administrazio Prozedura Erkidearena.

https://www.ivap.euskadi.eus/contenidos/informacion/legedia_euskaraz_e_admin_zuz/eu_def/adjuntos/Administrazio-zuzenbidea/39-2015%20Legea,%20Administrazio%20Publikoen%20Administrazio%20Prozedura%20Erkidearena.pdf

Hala ere, esteka horretan ez dira ageri aldaketak jaso dituzten xedapen hauek:

1. 6.4.c) artikuluaren barruko paragrafo hau deuseztatu egin da eta Konstituzioaren aurkakoa dela deklaratu da (*«Ondorio horietarako, Ogasuneko eta Administrazio Publikoetako ministroaren agindu baten bitartez onetsiko dira, oinarrizko gisa, erregistroan inskriba daitezkeen ahalorde-*

ereduak; haietan, zehaztu egingo da ea administrazio guztien aurrean jarduteko aukera ematen duten, aurreko a) letran aurreikusitakoaren arabera, edo Estatuaren Administrazio Orokorraren aurrean, edo toki-entitateen aurrean»).

2. Artikulu hauek aldatu egin dira, baina ez dira euskaraz ageri:

   9.-10. artikuluak, 28. artikulua, 32. artikulua, 77. artikulua, 129.-130. artikuluak, 132.-133. artikuluak, 2. xedapen gehigarria, 6.-8. xedapen gehigarriak, eta azken xedapenetako lehenengoa eta zazpigarrena.

-. 11/2022 Legea, abenduaren 1ekoa, Euskal Enplegu Publikoarena.

https://www.legebiltzarra.eus/ic2/restAPI/pvgune_descargar/default/1a2cf30a-c121-46f4-8531-980538cff4f4

-. 10/1982 Legea, azaroaren 24koa, Euskararen Erabilera Normalizatzeko Oinarrizkoa.

https://www.legebiltzarra.eus/ic2/restAPI/pvgune_descargar/default/2c7f0cd9-5401-40da-bcd3-132c3ccd787a

-. 1/2023 Legegintzako Dekretua, martxoaren 16koa, Emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legearen testu bategina onartzen duena.

https://www.legebiltzarra.eus/ic2/restAPI/pvgune_descargar/default/77d2cb73-9776-4eec-9d0b-e1a7b2a36e6d

-. 4/2018 Foru Araua, ekainaren 20koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.

https://jjggbizkaia.eus/documents/8778164/10845737/D14+2019.pdf/f91a331a-0629-0cab-d41d-48d542c6c2ea?t=1649168859846

-. 4/2023 Legea, otsailaren 28koa, Trans pertsonen benetako berdintasun eraginkorra lortzekoa eta LGTBI pertsonen eskubideak bermatzekoa.

https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2023-5366

-. 1/2016 Foru Araua, otsailaren 17koa, Bizkaiko Gardentasunari buruzkoa.

https://www.jjggbizkaia.eus/fitxategiak/JJGG/Normativa/A2-II%202019.pdf?hash=a8aa453a635226f17ad8b5d20d575dc4

-. 81/2023 Foru Dekretua, uztailaren 4koa, zeinaren bidez onesten baita Bizkaiko foru-sektore publikoren informazio-segurtasunerako eta datu pertsonalen babeserako politika

https://www.bizkaia.eus/lehendakaritza/Bao_bob/2023/07/06/I-832_eus.pdf?hash=0431b54fe2ac51400254c6767d39add6